

ЗАКОН О СУДИЈАМА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом се уређује положај судије, неспојивост са судијском функцијом, вредновање рада судије, материјални положај судије, услови и поступак за избор судије, престанак судијске функције, положај председника суда, положај судије поротника и дисциплинска одговорност судије.

Независност

Члан 2.

Судија је независан у вршењу судијске функције.

Судија суди на основу Устава, потврђеног међународног уговора, закона, опште прихваћених правила међународног права и другог општег акта донетог у складу са законом.

Сталност и непреместивост

Члан 3.

Судијска функција је стална. Судија врши функцију у суду за који је изабран.

Без своје сагласности судија не може бити трајно премештен ни привремено упућен у други суд, осим у случајевима предвиђеним Уставом и овим законом.

Судија може, уз своју сагласност, бити упућен на рад у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију у области правосуђа, у складу са овим законом.

Етички принципи вршења судијске функције

Члан 4.

Етички принципи вршења судијске функције су: независност, непристрасност, одговорност и достојанственост.

Судија је дужан да у свакој прилици одржи поверење у своју независност и непристрасност. Сви органи јавне власти и јавни функционери дужни су да својим поступањем и понашањем одржавају поверење у независност и непристрасност судија и судова.

Судија је дужан да непристрасно води поступак по својој савести, у складу са властитом проценом чињеница и тумачењем права, уз обезбеђење правичног суђења и поштовање процесних права странака гарантованих Уставом, потврђеним међународним уговором, законом и опште прихваћеним правилима међународног права.

У циљу унапређења етичких принципа вршења судијске функције Високи савет судства доноси Етички кодекс којим се ближе уређују етички принципи вршења судијске функције.

Судије су дужне да се у свакој прилици придржавају Етичког кодекса.

Службе, послови и поступци неспојиви са судијском функцијом одређују се законом.

Материјална независност

Члан 5.

Судија има право на плату и пензију у складу са достојанством судијске функције и одговорношћу судије.

Износ плате и пензије судије гарантује његову независност и материјалну сигурност.

Плата судије уређује се овим законом.

Имунитет

Члан 6.

Судија не може бити позван на одговорност за мишљење дато у вези са вршењем судијске функције или за гласање при доношењу судске одлуке, изузев ако учини кривично дело кршења закона од стране судије или јавног тужиоца.

Судија не може без одобрења Високог савета судства бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу судијске функције.

Одговорност за штету

Члан 7.

За штету коју судија проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија.

Ако је Република Србија на основу правноснажне судске одлуке, односно поравнања закљученог пред судом, исплатила штету из става 1. овог члана, може тражити од судије накнаду исплаћеног новчаног износа, ако је штета проузрокована намерно.

Ако је одлуком Уставног суда или другог суда у Републици Србији, Европског суда за људска права или другог међународног суда, утврђено да су у току судског поступка повређени људска права и основне слободе и да је пресуда заснована на таквом кршењу или да је пресуда изостала због повреде права на суђење у разумном року, Република Србија може тражити од судије накнаду исплаћеног новчаног износа, ако је штета проузрокована намерно.

На захтев министра надлежног за правосуђе, Државно правобранилаштво је дужно да покрене парнични поступак пред надлежним судом за накнаду исплаћеног новчаног износа из ст. 2. и 3. овог члана, по претходно прибављеном мишљењу Високог савета судства. Високи савет судства даје мишљење у року од 30 дана од дана подношења захтева за прибављање мишљења.

Право на удруживање

Члан 8.

Судија имају право да се удружује у струковна удружења ради заштите својих интереса и очувања независности у раду.

Право струковног удруживања подразумева и учешће у активности струковног удружења у току радног времена, ако се тиме не ремети рад у суду.

Учешће у доношењу одлука од значаја за рад судова

Члан 9.

Судија има право да узме учешће у доношењу одлуке од значаја за рад суда.

Право на стручно усавршавање и обуку

Члан 10.

Судија има право и обавезу на стручно усавршавање и обуку о трошку Републике Србије, у складу са посебним законом.

Обука судија је организовано стицање и усавршавање теоријског и практичног знања и вештина потребних за стручно и ефикасно вршење судијске функције.

Обука је обавезна на основу закона или одлуке Високог савета судства, у случају промене специјализације, битних промена прописа, увођења нових техника рада и ради отклањања недостатака у раду судије уочених при вредновању његовог рада.

Садржај програма обуке одређује се у зависности од професионалног искуства судије.

Избор и престанак функције и број судија и судија поротника

Члан 11.

Судију и председника суда бира и о престанку њихове функције одлучује Високи савет судства, у складу са Уставом и законом.

Број судија и судија поротника за сваки суд одређује Високи савет судства.

Број судија прекршајних судова, Прекршајног апелационог суда и Управног суда одређује се и за свако одељење изван седишта суда.

Високи савет судства преиспитује потребан број судија и судија поротника у сваком суду на пет година.

Високи савет судства може по сопственој иницијативи или на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда, председника Врховног суда и министра надлежног за правосуђе, а на основу годишњег прилива предмета, преиспитати потребан број судија и судија поротника и пре истека рока од пет година.

Права из радног односа судије

Члан 12.

Судија остварује право из радног односа у складу са прописом који уређује право из радног односа изабраног лица, ако овим законом није друкчије одређено.

II. ПОЛОЖАЈ СУДИЈЕ

1. Сталност судијске функције

Појам

Члан 13.

Судијска функција траје непрекидно од избора за судију до навршења радног века.

Судијска функција може престати под условима предвиђеним Уставом и овим законом.

Смањење броја судија

Члан 14.

Судијска функција не престаје ако буде смањен број судија у суду у коме судија врши судијску функцију.

Удаљење са судијске функције

Члан 15.

Судија се удаљује са функције ако му је одређен притвор.

Судија може бити удаљен са функције ако је покренут поступак за утврђивање разлога за његово разрешење или кривични поступак за кривично дело због кога може бити разрешен.

Суд који је одредио притвор или пред којим је покренут кривични поступак дужан је да о притвору или покретању кривичног поступка одмах обавести Високи савет судства.

Судија може бити удаљен са функције и ако је упућен на обавезан лекарски преглед ради провере радне способности за вршење судијске функције.

Одлуку о удаљењу судије доноси Високи савет судства.

Трајање удаљења

Члан 16.

Судија се удаљује са функције до укидања притвора, окончања поступка за утврђивање разлога за његово разрешење, окончања кривичног поступка или окончања поступка за утврђивање радне способности за вршење судијске функције.

Високи савет судства може укинути одлуку о удаљењу пре окончања поступка за утврђивање разлога за разрешење судије или окончања кривичног поступка.

Право на жалбу Уставном суду која искључује право на подношење уставне жалбе

Члан 17.

Против одлуке о удаљењу судија може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року од три дана од дана достављања одлуке.

Жалба Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, не задржава извршење одлуке.

2. Непреместивост судије

Појам

Члан 18.

Судија има право да судијску функцију врши стално у суду за који је изабран, осим у случају прописаном Уставом и овим законом.

Судија само уз своју сагласност може бити трајно премештен или привремено упућен из једног у други суд, или упућен у Високи савет судства,

министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију у области правосуђа.

Сагласност се даје у писменом облику и мора да претходи доношењу решења о трајном премештају, привременом упућивању или упућивању.

Трајни премештај

Члан 19.

Судија може, уз своју писмену сагласност, бити трајно премештен у други суд исте врсте и истог или нижег степена, ако постоји потреба за хитном попуном упражњеног судијског места, која се не може решити избором или привременим упућивањем судије, уз прибављену сагласност председника оба суда.

Изузетно од става 1. овог члана, судија може без своје писмене сагласности бити трајно премештен у други суд у случају укидања суда или укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран.

Суду је укинут претежни део надлежности ако је услед промене стварне надлежности суда, оснивања новог суда или промене подручја на којем суд врши надлежност смањен потребан број судија у суду.

У случају из става 2. овог члана судија може бити трајно премештен само у суд истог степена који преузима надлежност суда који је укинут или којем је укинут претежни део надлежности.

Ако је надлежност укинутог суда преузело два или више судова, односно претежну надлежност суда преузео један или више судова, при доношењу одлуке о трајном премештају судије, Високи савет судства узима у обзир пребивалиште судије, дужину судијског стажа и врсту посла који је судија обављао.

Судија трајно наставља да врши судијску функцију у суду у који је премештен.

Решење о трајном премештају доноси Високи савет судства.

Против решења о трајном премештају судија може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року од 30 дана од дана пријема решења.

Привремено упућивање у други суд

Члан 20.

Судија се привремено упућује у други суд у коме недостатак, спреченост, изузеће судија или други разлози отежавају рад суда.

Судија може бити привремено упућен само у други суд исте врсте и истог или непосредно нижег степена, најдуже на годину дана, без могућности поновног привременог упућивања у исти суд.

Решење о привременом упућивању судије из ст. 1. и 2. овог члана, уз писмену сагласност судије, доноси Високи савет судства.

Пре доношења решења о привременом упућивању судије из ст. 1. до 3. овог члана, Високи савет судства прибавља мишљење седнице свих судија суда у који је судија изабран и суда у који се привремено упућује.

Изузетно, у случају укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран, судија може без своје писмене сагласности бити привремено упућен у други суд истог степена који је преузео претежни део надлежности.

Против решења о привременом упућивању судија може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року 30 дана од дана пријема решења.

**Упућивање у Високи савет судства, министарство надлежно
за правосуђе, Правосудну академију или међународну
организацију**

Члан 21.

Судија може бити упућен, ради обављања стручних послова, у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију и међународну организацију у области правосуђа.

Упућивање из става 1. овог члана врши се на предлог председника Високог савета судства, министра надлежног за правосуђе, директора Правосудне академије или руководиоца међународне организације у области правосуђа у коју се судија упућује, уз писмену сагласност судије, по прибављеном мишљењу председника суда у коме судија врши своју функцију.

Упућивање може трајати најдуже три године, односно најдуже шест година у међународну организацију, без могућности поновног упућивања у исти орган, установу или међународну организацију из става 1. овог члана.

Решење о упућивању доноси Високи савет судства.

За време упућивања судија се може ослободити вршења судијске функције, на основу одлуке Високог савета судства.

У случају упућивања у министарство надлежно за правосуђе судија се обавезно ослобађа вршења судијске функције.

3. Међусобна независност судија

Појам

Члан 22.

Судија је у вршењу судијске функције слободан у заступању свог схватања, утврђивању чињеница и примени права.

Судија није дужан да било коме, па ни другим судијама и председнику суда, објашњава своја правна схватања, утврђено чињенично стање и примену права, изузев у образложењу одлуке или кад то закон посебно налаже.

Неизмењивост годишњих послова

Члан 23.

Судија има право да му се врста судијског посла одреди годишњим распоредом послова и да се не мења током године.

Изузетно од става 1. овог члана, због избора новог судије, дужег одсуства судије, знатно повећаног или смањеног прилива предмета у току године по појединим правним областима или упражњеног судијског места, судији може током године бити промењена правна област у којој поступа.

Годишњи распоред послова и његова измена одређују се на основу потреба суда и оспособљености судије за успешно обављање послова на које се распоређује.

Расподела предмета случајем

Члан 24.

Судија предмете прима према редоследу независном од личности странака и околности правне ствари.

Судији се предмети поверавају на основу годишњег распореда послова у суду водећи рачуна о сложености предмета, у складу са Судским пословником, према редоследу унапред утврђеном за сваку календарску годину, искључиво на основу ознаке и броја предмета.

Нико нема права да судска већа образује и предмете додељује мимо распореда послова и редоследа пријема предмета.

Одступања

Члан 25.

Од редоследа пријема предмета може се одступити у случајевима предвиђеним законом, као и у случају оптерећености или оправдане спречености судије, у складу са Судским пословником.

У складу са Судским пословником, судији може бити одузет предмет: ако је због његовог дужег одсуства потребно поступити по предмету који је хитан по закону или по својој суштини, ако је угрожено ефикасно функционисање суда, ако је судији правноснажно изречена дисциплинска мера због дисциплинског прекршаја неоправдано одуговлачење поступка, као и у другим случајевима предвиђеним законом.

Одузети предмет из става 2. овог члана додељује се у рад другом судији, у складу са Судским пословником.

Право на приговор

Члан 26.

На одступање од редоследа пријема предмета или одузимање предмета, судија има право на приговор председнику непосредно вишег суда, у року од три дана од дана сазнања.

О приговору судије Врховног суда одлучује Општа седница Врховног суда.

Право на приговор због одузимања предмета има и странка, у року од три дана од дана сазнања.

Приговор се подноси преко председника суда, који може у складу са поднетим приговором да измени одлуку о одступању од редоследа пријема предмета или одузимања предмета судији.

Ако председник суда не усвоји приговор дужан је да приговор, са образложењем за одбијање приговора, достави председнику непосредно вишег суда, односно општој седници Врховног суда у року од три дана од дана пријема приговора.

Непоступање председника суда у року из става 5. овог члана сматра се дисциплинским прекршајем.

Одлука по приговору доноси се у року од 15 дана од дана достављања приговора. Ако председник непосредно вишег суда или општа седница не одлучи о приговору у прописаном року, сматра се да је приговор усвојен.

Дужност обавештавања председника непосредно вишег суда

Члан 27.

Председник суда дужан је да о сваком одступању од редоследа пријема предмета писмено обавести председника непосредно вишег суда.

Обавештавање о трајању поступка

Члан 28.

Судија је дужан да обавести председника суда о разлозима због којих првостепени поступак није окончан у року од једне године и да га затим на сваких шест месеци обавештава о даљем току поступка.

У поступку по правном леку судија је дужан да обавести на свака три месеца председника суда о разлозима због којих поступак није окончан.

У првостепеном поступку председник суда дужан је да обавести председника непосредно вишег суда о сваком поступку који није окончан у року од две године и разлозима за то.

У поступку по редовном правном леку који није окончан у року од једне године, председник суда дужан је да обавести председника Врховног суда.

Рок за обавештавање у извршним, ванпарничним и другим неспорним стварима одређује се Судским пословником.

Дужност обавештавања из овог члана тече од дана пријема предмета у суд.

Право судије на притужбу

Члан 29.

Судија може Високом савету судства изјавити притужбу ако му је повређено право за које овим законом није предвиђен посебан поступак заштите.

Притужба се доставља лицу на кога се притужба односи, које се може изјаснити у року од три дана од дана пријема.

Високи савет судства одлучује о притужби у року од 15 дана од дана пријема притужбе и одмах упознаје са одлуком о притужби судију, председника суда, председника непосредно вишег суда и председника Врховног суда. Ако је притужба основана, Високи савет судства предузима мере ради заштите права судије.

Актом Високог савета судства ближе се уређује начин подношења притужбе судије и поступање Високог савета судства по притужби.

Право судије на заштиту од непримереног утицаја

Члан 30.

Судија може поднети захтев за заштиту од непримереног утицаја Високом савету судства.

Начин подношења захтева и поступак по захтеву за заштиту од непримереног утицаја прописује се актом Високог савета судства.

4. Однос судијске функције и друге функције, посла или приватног интереса

Однос друге функције, посла или приватног интереса са судијском функцијом

Члан 31.

Судија не може бити на функцији у другом органу Републике Србије, органу аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, градске општине или јавној служби, јавним предузећима и другим правним лицима чији је оснивач или члан Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе или градска општина, члан политичке странке, нити политички деловати на други начин, бавити се јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правну услугу или давати правни савет уз накнаду.

Изузетно од става 1. овог члана судија може бити члан Управног одбора и Програмског савета Правосудне академије, у складу са законом који уређује Правосудну академију.

Са судијском функцијом неспојиви су и друга функција, посао или приватни интерес који су супротни достојанству, односно нарушавају углед и независност судије.

Етички одбор, одлучује која је функција, посао или приватни интерес у супротности са достојанством и независности судије и штетни по углед судијске функције, на основу Етичког кодекса.

Судија може, ван радног времена, да се без посебног одобрења бави наставном, научном и уметничком делатношћу и да буде члан тела за проверу стручности, уз накнаду.

У случају одређеном законом, судија може, у току радног времена, да обавља наставну и научну делатност у Правосудној академији.

Судија може у току радног времена, по одобрењу председника суда, да учествује у раду стручног тела образованог у складу са посебним прописом и радне групе за израду закона и другог акта.

Поступак одлучивања о неспојивости

Члан 32.

Судија је дужан да писмено обавести Високи савет судства о другој функцији, послу или приватном интересу за које постоји могућност да је неспојив са судијском функцијом.

Обавештење из става 1. овог члана Високом савету судства може да поднесе свако лице. Високи савет судства покреће и води поступак одлучивања о неспојивости судијске функције са другом функцијом, послом или приватним интересом у складу са актом Високог савета судства.

Високи савет судства обавештава судију, председника суда и председника непосредно вишег суда, о постојању неспојивости функције, посла или приватног интереса са судијском функцијом.

Примена другог прописа

Члан 33.

Судија је јавни функционер у смислу закона који уређује спречавање корупције и подлеже обавезама за јавне функционере које су утврђене тим законом.

5. Вредновање рада

Судија и председник суда чији се рад вреднује

Члан 34.

Рада судије и председника суда подлеже редовном вредновању, осим судије и председника Врховног суда и судије који је навршио 60 година живота.

Рада судије који је навршио 60 година живота вреднује се на лични захтев судије или на предлог председника суда.

Сврха вредновања

Члан 35.

Сврха вредновања рада је процена, одржавање и унапређење квалитета рада, уз поштовање независности судије, у циљу јачања поверења јавности у рад судије и суда.

Правила вредновања

Члан 36.

Вредновање обухвата све послове које обавља судија, односно председник суда, при чему се нарочито узимају у обзир услови рада.

Вредновање се врши на основу јавно објављених, објективних, јединствених и свеобухватних критеријума који се заснивају на квалитативним, као и на квантитативним показатељима. Вредновање рада судије не обухвата процену примене слободног судијског уверења у оцени доказа и тумачењу прописа.

Вредновање рада судије врши се на основу следећих основних критеријума: стручно знање и способност његове примене; способност аналитичког мишљења и решавања правног питања; способност за доношење одлуке у примереном року; вештина вођења расправе и саслушавања; способност усменог и писменог изражавања и аргументовања; способност организовања судијског посла; способност обављања задатка руководећег места, ако је судија именован на такво место; преузимање додатног посла и задужења.

Критеријуми и показатељи за вредновање, начин и поступак вредновања рада судије, односно председника суда ближе се уређују актом Високог савета судства.

Поступак вредновања

Члан 37.

Поступак вредновања се заснива на принципима правичности и једнакости, уз учешће судије, односно председника суда чији се рад вреднује.

У поступку вредновања судији, односно председнику суда чији се рад вреднује обезбеђује се непосредан приступ извору података за вредновање, право на самопроцену рада, право да се изјасни о предлогу одлуке о вредновању и право на правни лек против одлуке о вредновању.

Комисија надлежна за вредновање и правно средство против одлуке о вредновању

Члан 38.

Комисија Високог савета судства вреднује рад судије и председника суда.

Комисија је састављена од по три члана из реда судија, при чему судија суда вишег степена вреднује рад судије и председника суда нижег степена.

Члан комисије из става 1. овог члана дужан је да заврши обуку за спровођење вредновања рада судије, која се прописује актом Високог савета судства.

Против одлуке о вредновању рада судије и председника суда може се изјавити жалба Високом савету судства у року од 15 дана од дана достављања одлуке.

Против одлуке Високог савета судства из става 4. овог члана може се покренути управни спор.

Поступак у управном спору је хитан.

Начин рада комисије из става 1. овог члана уређује се актом Високог савета судства.

Период за који се врши вредновање

Члан 39.

Рад судије, односно председника суда, редовно се вреднује једном у пет година.

Изузетно од става 1. овог члана, на основу одлуке Високог савета судства, рад судије и председника суда може бити и ванредно вреднован.

Одлука о вредновању рада

Члан 40.

Одлука о вредновању рада доноси се на основу свеобухватне анализе и процене способности и резултата рада судије, односно председника суда, према критеријуму и показатељу прописаним актом Високог савета судства из члана 36. став 4. овог закона.

Одлука о вредновању рада судије, односно председника суда мора бити образложена.

Рад судије, односно председника суда вреднује се са: „изванредно врши судијску функцију”, „успешно врши судијску функцију”, „задовољавајуће врши судијску функцију”, „незадовољавајуће врши судијску функцију”.

Одлука о вредновању се уписује у лични лист судије, односно председника суда.

Одлука о вредновању представља основ за избор и обавезну обуку судије, односно председника суда.

6. Материјални положај судије

Основна плата

Члан 41.

Судија има право на плату судије суда за који је изабран.

Плата судије одређује се на основу основне плате.

Основна плата одређује се множењем коефицијената за обрачун и исплату плата са основицом за обрачун и исплату плате.

Основица за обрачун и исплату плате судије утврђује се Законом о буџету.

Коефицијент за обрачун и исплату плате одређује се тако што се сваки судија разврстава у једну од шест платних група.

Основна плата, према овом закону, јесте вредност у коју се не урачунава проценат за вредновање минулог рада.

Судија не може да уз плату прима и пензију остварену у складу са посебним прописом.

Платне групе судија

Члан 42.

Судија се разврстава у једну од шест платних група, која је изражена у коефицијенту.

У првој платној групи је судија прекршајног суда.

У другој платној групи је судија основног суда.

У трећој платној групи је судија привредног, вишег и Прекршајног апелационог суда.

У четвртој платној групи је судија Привредног апелационог, апелационог суда и Управног суда.

У петој платној групи је судија Врховног суда.

У шестој платној групи је председник Врховног суда.

Коефицијенти

Члан 43.

Прва платна група има коефицијент 2,50.

Друга платна група има коефицијент 3,00.

Трећа платна група има коефицијент 3,50.

Четврта платна група има коефицијент 4,00.

Пета платна група има коефицијент 5,00.

Шеста платна група има коефицијент 6,00.

Основна плата председника суда

Члан 44.

Основна плата председника суда се одређује тако што се плата судије тог суда увећава за:

- 10%, у суду до 20 судија;
- 15%, у суду до 40 судија;
- 20% у суду до 60 судија;
- 25% у суду до 80 судија;
- 30% у суду преко 80 судија.

Одредба става 1. овог члана се не примењује на председника Врховног суда.

Плата судије који је трајно премештен, или привремено упућен у други суд, односно упућен у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију у области правосуђа

Члан 45.

Судија који је трајно премештен или привремено упућен у други суд, односно упућен у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију у области правосуђа има право на основну плату судије суда из ког је трајно премештен, привремено упућен или упућен, а ако је за судију то повољније има право на основну плату у суду, Високом савету судства, министарству надлежном за правосуђе, Правосудној академији или међународној организацији у области правосуђа у које је трајно премештен, привремено упућен или упућен.

Увећање основне плате судије

Члан 46.

Основна плата судије који врши функцију у суду у коме је непопуњено више од 10% судијских места или у коме је знатно повећан обим посла може се увећати од 10% до 50%, сразмерно броју непопуњених места, односно обиму повећања посла.

Као непопуњено судијско место сматра се и место судије који је привремено ослобођен вршење судијске функције, односно којем мирује судијска функција, због избора, именовања, привременог упућивања у други суд, односно упућивања у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију.

Основна плата судије који поступа у предмету кривичног дела са елементом организованог криминала и ратног злочина, може се увећати до 100%.

Одлуку о увећању основне плате из ст. 1. и 3. овог члана доноси Високи савет судства.

Основна плата заменика председника суда увећава се за 50% увећања из члана 44. став 1. овог закона.

Накнаде плате

Члан 47.

Судија има право на накнаду плате за време одсуствовања са рада и на накнаду трошкова у случају прописаном законом или другим прописом, као и право на накнаду за неискоришћени годишњи одмор, најмање под истим условима и у истом обиму права као и остали запослени у суду.

III. ИЗБОР СУДИЈЕ

1. Услови за избор

Општи услови за избор

Члан 48.

За судију може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државном органу, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит и који је стручан, оспособљен и достојан за вршење судијске функције.

Потребно радно искуство

Члан 49.

После положеног правосудног испита потребно је радно искуство у правној струци:

- 1) две године за судију прекршајног суда;
- 2) три године за судију основног суда;
- 3) шест година за судију вишег суда, привредног суда и Прекршајног апелационог суда;
- 4) десет година за судију апелационог суда, Привредног апелационог суда и Управног суда;
- 5) дванаест година за судију Врховног суда.

Остали услови за избор

Члан 50.

Остали услови за избор судије су стручност, оспособљеност и достојност.

Стручност подразумева поседовање теоријског и практичног знања потребног за обављање судијске функције.

Оспособљеност подразумева вештине које омогућавају ефикасну примену специфичних правничких знања у решавању судских предмета.

Достојност подразумева моралне особине које судија треба да поседује и понашање у складу са тим особинама.

Моралне особине које судија треба да поседује су: поштење, савесност, правичност, достојанственост, истрајност и узорност, а понашање у складу са тим особинама подразумева чување угледа судије и суда у служби и изван ње, свест о друштвеној одговорности, одржавање независности и непристрасности, поузданости и достојанства у служби и изван ње и преузимање одговорности за унутрашњу организацију и позитивну слику о судству у јавности.

Показатеље за оцену стручности, оспособљености и достојности прописује Високи савет судства, у складу са законом.

Утврђивање стручности и оспособљености кандидата за судију који се први пут бира на судијску функцију

Члан 51.

Стручност и оспособљеност кандидата за судију који се први пут бира на судијску функцију проверава се на испиту који организује Високи савет судства.

Успех на испиту изражава се оценама од 1 до 5.

Кандидат за судију који се први пут бира на судијску функцију у основном или прекршајном суду и који је завршио почетну обуку на Правосудној академији није дужан да полаже испит који организује Високи савет судства, већ се њему као мерило стручности и оспособљености узима завршна оцена на почетној обуци на Правосудној академији.

Високи савет судства прописује програм и начин полагања испита на коме се оцењује стручност и оспособљеност кандидата за судију.

Забрана дискриминације

Члан 52.

При предлагању за избор судије и избору судије забрањена је дискриминација по било ком основу.

При предлагању за избор судије, као и при избору судије води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језику националне мањине, који је у службеној употреби у суду.

2. Поступак за избор

Објављивање јавног конкурса за избор судије

Члан 53.

Јавни конкурс за избор судије објављује Високи савет судства.

Јавни конкурс за избор судије објављује се најкасније шест месеци пре престанка судијске функције због навршења радног века, односно најкасније 15 дана од престанка судијске функције ако је престала из другог законом прописаног разлога.

Јавни конкурс се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”, средству јавног обавештавања које покрива територију Републике Србије и на интернет страници Високог савета судства.

Подношење пријаве

Члан 54.

Пријава за избор подноси се Високом савету судства, у року од 15 дана од дана објављивања јавног конкурса у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Уз пријаву подносе се и докази о испуњавању услова за избор.

Високи савет судства одлуком образује трочлану комисију која утврђује благовременост, дозвољеност и потпуност поднете пријаве.

Неблаговремену, недозвољену и непотпуну пријаву комисија одбацује решењем.

Против решења из става 3. овог члана дозвољен је приговор Високом савету судства у року од три дана од дана достављања решења. Благовремену, дозвољену и потпуну пријаву комисија доставља Високом савету судства на даљи поступак.

Прибављање података и мишљења

Члан 55.

Високи савет судства прибавља податке и мишљења о стручности, оспособљености и достојности кандидата.

Подаци и мишљења прибављају се од органа и организације у којима је кандидат радио у правној струци.

За кандидата који је радио у суду подаци се прибављају из личног листа кандидата, а обавезно се прибавља мишљење седнице свих судија суда у коме је радио кандидат.

За кандидата из реда судија поред података и мишљења из става 3. овог члана прибавља се и мишљење седнице свих судија непосредно вишег суда.

Приликом доношења о избору судије, Високи савет судства узима у обзир оцену добијену у поступку вредновања рада кандидата из реда судија.

При избору кандидата из реда судија могу се узети у обзир и друге активности од значаја за обављање судијске функције.

За кандидата који ради као судијски помоћник обавезно се прибавља оцена рада.

За кандидата који раније није вршио судијску функцију, Високи савет судства посебно цени и врсту посла које је обављао после положеног правосудног испита.

Пре избора кандидат има право увида у целокупну документацију и мишљења која су основ за одлуку о избору кандидата.

Разговор са кандидатом

Члан 56.

Пре доношења одлуке о избору, Високи савет судства обавља разговор са кандидатом, који има за циљ да утврди вештину комуникације, спремност за обављање судијске функције и професионални интегритет кандидата.

Разговор из става 1. овог члана спроводи се и вреднује у складу са актом Високог савета судства којим се ближе уређује поступак избора кандидата.

Јавност рада

Члан 57.

У поступку за избор судије обезбеђује се јавност рада, која се ближе уређује актом Високог савета судства.

Одлука о избору на судијску функцију

Члан 58.

Високи савет судства доноси одлуку о избору на судијску функцију, која мора бити образложена.

Одлука из става 1. овог члана са образложењем објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страници Високог савета судства.

Право жалбе Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, против одлуке о избору на судијску функцију

Члан 59.

Против одлуке о избору на судијску функцију кандидат може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року од 15 дана од дана објављивања одлуке у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Уставни суд је дужан да одлуку по жалби Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, донесе у року од 30 дана од дана истека рока за изјављивање жалбе Уставном суду.

Уставни суд може одбити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе као неосновану и потврдити одлуку о избору на судијску функцију или усвојити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе и поништити одлуку о избору на судијску функцију.

Одлука из става 1. овог члана са образложењем објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3. Заклетва судије и ступање на функцију Полагање заклетве

Члан 60.

Пре ступања на функцију, судија полаже заклетву пред председником Врховног суда и председником Народне скупштине.

Судија који је изабран на судијску функцију у други суд не полаже поново заклетву.

Текст заклетве

Члан 61.

Заклетва судије гласи: „Заклињем се својом чашћу да ћу своју функцију вршити верно Уставу и закону, по најбољем знању и умећу и служити само истини и правди”.

Ступање на функцију

Члан 62.

Судија који је изабран ступа на функцију на свечаној седници свих судија у суду за који је изабран.

Ступањем на функцију судији престаје ранија функција у другом суду.

Судија суда вишег степена који је изабран за председника суда нижег степена може да се после престанка функције председника суда врати на функцију судије суда вишег степена.

Кад се сматра да судија није изабран

Члан 63.

Сматра се да судија није изабран ако без оправданог разлога не ступи на функцију у року од 30 дана од истека рока из члана 59. став 1. овог закона, односно од дана објављивања одлуке Уставног суда, која искључује право на подношење уставне жалбе којом се одбија жалба Уставом суду на одлуку о избору на судијску функцију.

Одлуку у случају из става 1. овог члана доноси Високи савет судства на предлог председника суда.

Против одлуке Високог савета судства из става 2. овог члана судија може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року од 30 дана од дана достављања одлуке.

Уставни суд својом одлуком може одбити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, као неосновану или усвојити жалбу Уставном суду и поништити одлуку Високог савета судства.

IV. ПРЕСТАНАК СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

1. Разлози за престанак судијске функције

Члан 64.

Судијска функција престаје на захтев судије, кад судија наврши радни век, ако трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције, ако му престане држављанство Републике Србије или ако буде разрешен.

Престанак судијске функције на захтев судије

Члан 65.

Судија који жели да му судијска функција престане подноси писмени захтев Високом савету судства.

Захтев може бити повучен док функција судији не престане одлуком Високог савета судства или истеком рока предвиђеног овим законом.

Ако о захтеву за престанак судијске функције није одлучено у року од 30 дана од дана подношења захтева, сматра се да је судијска функција престала истеком рока од 30 дана од дана подношења захтева.

У случају из става 3. овог члана Високи савет судства доноси акт којим се констатује престанак судијске функције.

У осталим случајевима судијска функција престаје даном који Високи савет судства наводи у својој одлуци.

Ако судија после покренутог поступка за утврђивање разлога за његово разрешење поднесе захтев за престанак судијске функције, захтев се не разматра до окончања поступка за утврђивање разлога за његово разрешење.

Навршење радног века

Члан 66.

Судији престаје функција кад наврши радни век, по сили закона.

Радни век судије навршава се кад судија наврши 65 година живота, изузев судије Врховног суда који може обављати судијску функцију до навршења 67 година живота.

Трајни губитак радне способности за обављање судијске функције

Члан 67.

Судији престаје судијска функција ако се на основу мишљења стручне комисије надлежног органа утврди да је због здравственог стања трајно изгубио радну способност за вршење судијске функције.

Одлуку за упућивање на обавезан здравствени преглед ради оцене радне способности судије доноси Високи савет судства по службеној дужности или на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда и самог судије.

Мишљење стручне комисије надлежног органа из става 1. овог члана доставља се Високом савету судства.

2. Разрешење судије

Разлози за разрешење судије

Члан 68.

Судија се разрешава ако је правноснажно осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако је у дисциплинском поступку утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцени Високог савета судства, озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судове.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење судије због правноснажне осуде за кривично дело

Члан 69.

Високи савет судства покреће и води по службеној дужности поступак за утврђивање разлога за разрешење судије због правноснажне осуде за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци.

Поступак из става 1. овог члана може се покренути и на предлог председника суда у којем судија врши судијску функцију. Првостепени суд пред којим је вођен кривични поступак против судије, дужан је да без одлагања достави Високом савету судства и председнику суда у којем судија врши судијску функцију правноснажно осуђујућу пресуду.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење судије због учињеног тешког дисциплинског прекршаја

Члан 70.

Високи савет судства утврђује чињенице о томе да ли је тежак дисциплински прекршај судије који је утврђен правноснажном одлуком такав да озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судове.

Поступак из става 1. овог члана може покренути Високи савет судства по службеној дужности или на предлог Дисциплинске комисије.

Високи савет судства дужан је да спроведе поступак и донесе одлуку у року од 90 дана од дана од дана покретања поступка за утврђивање разлога за разрешење судије.

Одлука Високог савета судства донета у поступку из става 1. овог члана мора бити образложена.

Положај судије у поступку за утврђивање разлога за његово разрешење због учињеног тешког дисциплинског прекршаја

Члан 71.

У поступку из члана 70. овог закона судија има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна с предметом, пратећом документацијом и током поступка и да сам или преко пуномоћника пружи објашњења и доказе за своје наводе.

Судија има право да своје наводе усмено изложи пред Високим саветом судства.

Поступак из члана 70. овог закона је хитан, води се уз сва јемства правичног суђења, без присуства јавности, осим ако судија у односу на кога се поступак води захтева да поступак буде јаван.

3. Одлука о престанку судијске функције

Надлежност за доношење одлуке

Члан 72.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства, после спроведеног поступка у којем утврђује разлог за престанак судијске функције.

Поступак из става 1. овог члана покреће и води Високи савет судства по службеној дужности.

Судијска функција престаје оног дана који Високи савет судства наведе у својој одлуци, изузев у случају из члана 65. став 3. и члана 66. овог закона.

Одлука о престанку судијске функције мора бити образложена и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страници Високог савета судства.

Жалба Уставном суду која искључује право на подношење уставне жалбе на одлуку о престанку судијске функције

Члан 73.

Против одлуке Високог савета судства о престанку судијске функције, судија може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе у року од 30 дана од дана достављања одлуке.

Уставни суд својом одлуком може одбити жалбу или усвојити жалбу и поништити одлуку о престанку судијске функције.

Одлука Уставног суда је коначна и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

V. ПРЕДСЕДНИК СУДА

Услови за избор председника суда

Члан 74.

За председника суда може бити изабран судија који врши судијску функцију у суду истог степена или је судија суда вишег степена и који има изражену способност за руковођење и организацију послова у суду, у складу са критеријумима које доноси Високи савет судства.

Поступак за избор председника суда

Члан 75.

Председника суда бира Високи савет судства.

Високи савет судства објављује јавни конкурс за избор председника суда најкасније шест месеци пре истека мандата на који је изабран председник суда, односно најкасније у року од 15 дана од дана престанка функције председника суда због престанка судијске функције, због избора за судију другог суда, на лични захтев, због укидања суда или због разрешења са функције председника суда.

Пре доношења одлуке о избору, Високи савет судства обавља разговор са пријављеним кандидатом.

Приликом доношења о избору председника суда, Високи савет судства узима у обзир оцену добијену у поступку вредновања рада, предложени програм унапређења рада суда од стране кандидата, оцену добијену на разговору и прибавља мишљење о пријављеном кандидату од седнице свих судија суда за који се врши избор председника.

Одлука Високог савета судства о избору председника суда мора бити образложена и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, као и на интернет страници Високог савета судства.

У поступку за избор председника суда обезбеђује се јавност рада, која се ближе уређује актом Високог савета судства.

Вршење судијске функције председника суда

Члан 76.

Судија који је изабран за председника суда врши и судијску функцију у том суду.

Трајање функције председника суда

Члан 77.

Председник суда бира се на пет година без могућности поновног избора за председника истог суда.

Време на које је председник суда изабран тече од дана ступања на функцију.

Вршилац функције председника суда

Члан 78.

Кад председнику суда престане функција, Високи савет судства поставља судију који врши функцију председника суда, док нови председник суда не ступи на функцију, а најдуже на једну годину.

Председник суда којем је престала функција због истека мандата може бити постављен за вршиоца функције председника суда.

Исто лице не може бити поново постављено за вршиоца функције председника истог суда.

Судију који врши функцију председника Врховног суда поставља Високи савет судства по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног суда.

Престанак функције председника суда

Члан 79.

Председнику суда престаје функција престанком судијске функције, избором за судију другог суда, на лични захтев, због укидања суда, истеком мандата и разрешењем са функције председника суда.

Одлуку о престанку функције председника суда доноси Високи савет судства.

Кад председнику суда престане функција, Високи савет судства је дужан да без одлагања спроведе поступак избора председника суда.

Разлози за разрешење председника суда

Члан 80.

Председник суда разрешава се због тежег кршења обавезе установљене прописом за обављање посла судске управе, нарушавања начела независности судије, поступања супротно пропису о расподели предмета, одступања од прописа којим се уређује годишњи распоред послова, тешког дисциплинског прекршаја у вршењу функције председника суда или нестручног вршења функције председника суда.

Сматра се да председник суда нестручно обавља функцију председника суда ако, сходно критеријумима и мерилима за вредновање рада председника судова, његов рад буде вреднован оценом „незадовољавајуће врши функцију председника суда”.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника суда

Члан 81.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника суда покреће и води Високи савет судства по службеној дужности.

Предлог за покретање поступка за утврђивање разлога за разрешење председника суда може се покренути и по предлогу председника непосредно вишег суда, седнице свих судија суда чији је председник, органа који врши надзор над радом суда, органа надлежног за вредновање рада председника суда и Дисциплинске комисије.

Одлука о разрешењу председника суда

Члан 82.

Одлуку о разрешењу председника суда доноси Високи савет судства, после спроведеног поступка у коме су утврђени разлози за разрешење.

Председник суда има право да одмах буде обавештен о разлогу за покретање поступка, да се упозна са предметом, пратећом документацијом и током поступка и да сам или преко пуномоћника пружи објашњење и доказе за своје наводе.

Председник суда има право да своје наводе усмено изложи пред Високим саветом судства.

Против одлуке Високог савета судства о разрешењу, председник суда може изјавити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе, у року од 30 дана од дана пријема одлуке.

Положај по престанку функције председника суда

Члан 83.

Председник суда који не буде поново изабран, који се разреши са те функције или му функција председника суда престане на лични захтев, наставља да обавља судијску функцију коју је обављао пре избора.

Председник Врховног суда

Члан 84.

Председника Врховног суда, међу судијама тог суда, по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног суда, бира Високи савет судства.

Кандидат за председника Врховног суда, уз пријаву на јавни конкурс за избор, доставља и програм унапређења рада судова у Републици Србији, који се објављује на интернет страници Високог савета судства, заједно са подацима из радне биографије кандидата.

Председник Врховног суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран за председника Врховног суда.

Председник Врховног суда полаже заклетву пред Високим саветом судства и Народном скупштином.

Председнику Врховног суда престаје функција пре истека времена на које је изабран на лични захтев, престанком судијске функције или разрешењем из законом прописаног разлога за разрешење председника суда.

Одлуку о престанку функције председника Врховног суда, доноси Високи савет судства.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника Врховног суда покреће Високи савет судства по службеној дужности или на предлог Опште седнице Врховног суда.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника Врховног суда води Високи савет судства.

Примена одредаба о судијама на председника суда

Члан 85.

Одредбе овог закона о избору и разрешењу судије, сходно се примењују и на избор и разрешење председника суда.

Одредбе овог закона о избору и разрешењу председника суда, сходно се примењују и на избор и разрешење председника Врховног суда.

Остале одредбе овог закона, које се односе на судије, примењују се и на председника суда.

VI. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О СУДИЈИ ПОРОТНИКУ

Забрана дискриминације

Члан 86.

При предлагању за избор судије поротника и избору судије поротника забрањена је дискриминација по било ком основу.

При предлагању за избор судије поротника и избору судије поротника води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању језика националне мањине, који је у службеној употреби у суду.

Услови за избор и трајање функције

Члан 87.

За судију поротника може бити изабран пунолетни држављанин Републике Србије који је достојан функције судије поротника.

Судија поротник не може бити члан политичке странке, нити политички деловати на други начин.

При избору води се рачуна о полу, старости, занимању и друштвеном положају кандидата, о знању, стручности и склоности ка појединој врсти судске ствари.

Судија поротник бира се на пет година и може бити поново изабран.

Поступак избора

Члан 88.

Судију поротника бира Високи савет судства на основу јавног конкурса.

Јавни конкурс за избор судије поротника објављује и спроводи Високи савет судства.

Јавни конкурс из става 1. овог члана објављује се и спроводи сходном применом одредаба овог закона које уређују избор судија.

Пре избора Високи савет судства прибавља мишљење суда за који се бира судија поротник.

За судију поротника може бити бирано пунолетно лице које, у тренутку избора има мање од 70 година живота.

Заклетва

Члан 89.

Судија поротник полаже заклетву пред председником суда за који је изабран.

Заклетва гласи: „Заклињем се својом чашћу да ћу своју функцију вршити верно Уставу и закону, савесно, предано и непристрасно”.

Удаљење са функције судије поротника

Члан 90.

Председник суда удаљава судију поротника са функције ако је против њега покренут поступак за кривично дело због кога може бити разрешен или поступак за утврђивање разлога за његово разрешење.

Удаљење траје до окончања поступка.

Нespoјивост функције судије поротника са другом функцијом, послом или приватним интересом

Члан 91.

Судија поротник не може бити адвокат ни пружати правну услугу и стручни савет уз накнаду.

Судија поротник не може бити ни јавни функционер или запослен у органу Републике Србије, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе или градске општине.

Са функцијом судије поротника неспојиви су и друга функција, посао или приватни интерес који су супротни достојанству и независности судије или штетни по углед суда.

Престанак функције судије поротника

Члан 92.

Функција судије поротника престаје ако буде укинут суд у коме обавља функцију, разрешењем и истеком мандата.

Функција судије поротника не престаје због навршења радног века.

Поступак у коме се утврђују разлози за престанак функције судије поротника покреће се на основу предлога председника суда, председника непосредно вишег суда и председника Врховног суда.

Поступак покреће, води и одлуку доноси Високи савет судства.

Накнада и награда судије поротника

Члан 93.

Судија поротник има право на накнаду трошкова насталих на функцији, накнаду за изгубљену зараду и право на награду.

Услове и висину накнаде и награде прописује Високи савет судства.

Сходна примена одредаба о судијама

Члан 94.

На судије поротнике сходно се примењују одредбе овог закона о судијама.

VII. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ СУДИЈА

Сврха дисциплинске одговорности

Члан 95.

Судија и председник суда подлежу дисциплинској одговорности.

Сврха дисциплинске одговорности је да се судија упозори или санкционише, без угрожавања независности судије, због непримереног понашања или пропуста у раду који угрожава ауторитет и непристрасност суда, а у циљу одржавања поверења јавности у судство.

Дисциплински прекршај

Члан 96.

Дисциплински прекршај је несавесно вршење судијске функције или понашање судије недостојно судијске функције, који је прописан овим законом.

Несавесно вршење судијске функције и функције председника суда је поступање које је супротно прописаним обавезама и забранама у вршењу функције или у вези са вршењем функције.

Понашање недостојно судијске функције представља понашање судије и председника суда у вршењу функције и изван вршења функције којим се нарушава углед суда и поверење грађана у судство.

Врсте дисциплинских прекршаја

Члан 97.

Дисциплински прекршаји су:

- 1) повреда начела непристрасности;
- 2) пропуштање судије да тражи изузеће у предметима у којима постоји очигледан разлог за изузеће, односно искључење предвиђен законом;
- 3) неоправдано одуговлачење поступка или неоправдано незаказивање рочишта или претреса или неоправдано кашњење у изради одлука;
- 4) узимање предмета у рад редом који неоправдано одступа од реда којим су примљени;
- 5) учестало кашњење на заказано рочиште или претрес;
- 6) неоправдано необавештавање председника суда о предмету у којем поступак дуже траје;
- 7) очигледно непримерено поступање према учеснику у судском поступку и запосленом у суду;
- 8) неоправдано и учестало непоштовање радног времена;
- 9) прихватање поклона супротно пропису који уређује сукоб интереса;
- 10) упуштање судије у непримерени однос са странком или његовим правним заступником у поступку који води;
- 11) давање коментара о судској одлуци, поступку или предмету у средству јавног информисања на начин супротан закону и Судском пословнику;
- 12) обављање друге функције, посла или приватног интереса који су неспојиви са судијском функцијом;
- 13) неоправдано непохађање обавезног програма обуке;

14) достављање непотпуних или нетачних података од значаја за рад и одлучивање Високог савета судства;

15) непоступање по одлуци Високог савета судства о упућивању на обавезан здравствени преглед;

16) неовлашћено саопштавање медију информације о текућем судском поступку;

17) неоправдано непоступање председника суда по мери донетој у поступку надзора;

18) неоправдано непоступање по годишњем распореду судијских послова у суду или неоправдана повреда принципа случајног судије супротно закону;

19) непримерено вршење утицаја на судију у вршењу судијске функције;

20) кршење одредбе Етичког кодекса у већој мери које је утврђено од стране Етичког одбора;

21) недостављање или неблаговремено достављање приговора против одлуке о годишњем распореду послова у суду или одлуке о измени одлуке о годишњем распореду послова у суду или приговора на годишњи распоред у суду и измену годишњег распореда у суду.

Тежак дисциплински прекршај постоји ако је услед извршења дисциплинског прекршаја из става 1. тач. 1) – 3), 9) 10), 12), 15), 17) – 20) овог члана дошло до озбиљног поремећаја у раду суда или нарушавања угледа и поверења јавности у судство, а нарочито застаревања предмета због несавесног рада судије и ако је наступила већа штета у имовини странке у поступку, као и у случају поновљеног дисциплинског прекршаја.

Под поновљеним дисциплинским прекршајем из става 2. овог члана сматра се два пута правноснажно утврђена одговорност судије за дисциплински прекршај, ако између правноснажних одлука није протекло више од три године.

Одредбе ст. 2. и 3. овог члана не примењују се на дисциплинске прекршаје из става 1. тач. 4)– 8), 11), 13), 14), 16) и 21) овог члана.

Приликом утврђивања да ли је учињен дисциплински прекршај из става 1. тачка 20) овог члана, Етички одбор је дужан да одлучи о кршењу одредбе Етичког кодекса у знатној мери у року од 90 дана од дана подношења захтева за утврђивање кршења.

Другим законом не може се прописати дисциплински прекршај судије.

Судија није одговоран за дисциплински прекршај који је учињен услед недовољног броја судија у суду, повећаног прилива предмета у суду, недовољног броја судског особља, незадовољавајућих просторних и техничких услова за рад или других разлога који онемогућавају ефикасно поступање судије.

Дисциплинске мере

Члан 98.

Дисциплинске мере су: опомена, умањење плате до 50% до једне године и забрана избора у суд вишег степена у трајању до три године.

Дисциплинска мера изриче се сразмерно тежини учињеног дисциплинског прекршаја.

Опомена може бити изречена само када се први пут утврди одговорност судије за дисциплински прекршај.

Дисциплинска мера умањење плате до 50% и дисциплинска мера забрана избора у суд вишег степена у трајању до три године могу се изрећи свака посебно или заједно.

Дисциплинске мере из става 4. овог члана се могу изрећи заједно само у случају да је учињен тежак дисциплински прекршај.

Покретање поступка за утврђивање разлога за разрешење судије

Члан 99.

Ако је у дисциплинском поступку правосанжном одлуком утврђено да је судија учинио тежак дисциплински прекршај, Високи савет судства, односно Дисциплинска комисија може покренути поступак за утврђивање разлога за разрешење судије.

У поступку за утврђивање разлога за разрешење судије из става 1. овог члана Високи савет судства оцењује да ли учињени дисциплински прекршај озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судство.

Дисциплински органи

Члан 100.

Дисциплински органи су: Дисциплински тужилац и његови заменици и Дисциплинска комисија, које образује Високи савет судства.

Дисциплинског тужиоца, његове заменике и чланове Дисциплинске комисије именује Високи савет судства из реда судија на период од пет година без могућности поновног именовања.

Састав, услове за именовање и начин престанка дужности, начин рада и одлучивања у дисциплинским органима уређују се актом Високи савет судства, који се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страници Високог савета судства.

Дисциплински поступак

Члан 101.

Свако лице може поднети дисциплинску пријаву против судије, односно председника суда, Дисциплинском тужиоцу.

Предлог за вођење дисциплинског поступка, Дисциплински тужилац подноси на основу дисциплинске пријаве или по службеној дужности.

Дисциплински поступак води Дисциплинска комисија на предлог Дисциплинског тужиоца. Дисциплинска комисија не може одлучивати изван предлога Дисциплинског тужиоца.

У току дисциплинског поступка Дисциплински тужилац може да измени или прошири предлог за вођење дисциплинског поступка, ако изведени докази указују на измену чињеничног стања у односу на поднети предлог или ако је судија чија се дисциплинска одговорност утврђује учинио још неки дисциплински прекршај.

Дисциплински поступак је хитан, води се уз сва јемства правичног суђења, без присуства јавности, осим ако судија у односу на кога се води дисциплински поступак захтева да поступак буде јаван.

Дисциплински поступак ближе се уређује актом Високог савета судства.

Вођење дисциплинског поступка застарева истеком три године од дана када је дисциплински прекршај учињен, а не тече за време трајања управног спора, односно судског поступка у вези са покренутиим дисциплинским поступком и изрешеном дисциплинском мером.

Одлуке дисциплинског тужиоца

Члан 102.

Дисциплински тужилац може да одбаци дисциплинску пријаву или да је прихвати и поднесе предлог за вођење дисциплинског поступка.

Положај судије у дисциплинском поступку

Члан 103.

Судија има право да му се одмах достави предлог за вођење дисциплинског поступка, да се упозна са предметом и доказима и да сам или преко пуномоћника пружи објашњење и доказе за своје наводе.

Судија има право да своје наводе усмено изложи пред Дисциплинском комисијом.

Одлуке Дисциплинске комисије

Члан 104.

После спроведеног дисциплинског поступка Дисциплинска комисија може да одбије предлог за вођење дисциплинског поступка или да усвоји предлог и изрекне дисциплинску меру.

Одлука Дисциплинске комисије из става 1. овог члана мора бити образложена.

Против одлуке Дисциплинске комисије, Дисциплински тужилац и судија против кога се води дисциплински поступак, могу изјавити жалбу Високом савету судства, у року од осам дана од дана достављања одлуке.

Одлуке Високог савета судства по жалби

Члан 105.

Одлучујући о жалби, Високи савет судства може жалбу да одбаци као неблагоприятну, недозвољену или изјављену од неовлашћеног лица, да потврди првостепену одлуку Дисциплинске комисије или да одлуку преиначи.

Високи савет судства је дужан да о жалби одлучи у року од 30 дана од дана достављања жалбе.

Одлука Високог савета судства о жалби мора бити образложена.

Одлука Високог савета судства је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Поступак у управном спору је хитан.

Правноснажна одлука којом је изречена дисциплинска мера уписује се у лични лист судије.

Одлука којом је изречена дисциплинска мера брише се из личног листа судије по протеклу три године од дана правоснажности одлуке.

Евиденција о дисциплинским поступцима

Члан 106.

Високи савет судства води евиденцију о дисциплинском поступку против судије и председника суда.

Евиденција из става 1. овог члана садржи: име и презиме, јединствени матични број грађана и назив суда у коме судија врши функцију, дисциплински прекршај за који је вођен поступак, исход поступка и изречену дисциплинску меру.

VIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Наставак вршења функције судија изабраних на сталну судијску функцију

Члан 107.

Судија изабран на сталну судијску функцију пре дана конституисања Високог савета судства, наставља од дана конституисања Високог савета судства да врши судијску функцију у суду за које су изабран.

Изузетно од става 1. овог члана, судија изабран на сталну судијску функцију у Врховном касационом суду пре дана конституисања Високог савета судства, наставља од дана конституисања Високог савета судства да врши судијску функцију у Врховном суду.

Наставак вршења функције судије изабраног први пут на судијску функцију

Члан 108.

Судија изабран први пут од стране Народне скупштине од дана ступања на снагу Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 115/21) до дана конституисања Високог савета судства наставља, од дана доношења одлуке Високог савета судства којом се констатује да њихова функција постаје стална, да врши судијску функцију у суду за који изабран.

Изузетно од става 1. овог члана, судија изабран први пут од стране Народне скупштине од дана ступања на снагу Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 115/21) до дана конституисања Високог савета судства у Врховни касациони суд, наставља, од дана доношења одлуке Високог савета судства којом се констатује да његова функција постаје стална, да врши судијску функцију у Врховном суду.

Наставак вршења функције председника суда

Члан 109.

Председник суда изабран на функцију пре дана конституисања Високог савета судства наставља у складу са овим законом, од дана конституисања Високог савета судства, да врши функцију председника суда до истека мандата на који је изабран.

Изузетно од става 1. овог члана председник суда изабран пре ступања на снагу Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 115/21) наставља у складу са овим законом, од дана конституисања Високог савета судства, да врши функцију председника суда до истека мандата на који је изабран и може још једном бити биран на функцију председника суда у истом суду у складу са овим законом.

Наставак вршења функције председника Врховног касационог суда

Члан 110.

Председник Врховног касационог суда изабран на функцију председника Врховног касационог суда пре ступања на снагу Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 115/21) наставља у складу са овим законом, од дана конституисања Високог савета судства, да врши функцију као председник Врховног суда, до истека мандата на који је изабран и може бити биран на функцију председника Врховног суда у складу са овим законом.

Окончање започетог поступка

Члан 111.

Поступак започет по одредбама Закона о судијама („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 58/09 – УС, 104/09, 101/10, 8/12 – УС, 121/12, 124/12 – УС, 101/13, 111/14 – УС, 117/14, 40/15, 63/15 – УС, 106/15, 63/16 – УС, 47/17 и 76/21) који није окончан до дана конституисања Високог савета судства, окончаће се по одредбама овог закона.

Решење о упућивању судије донето пре дана конституисања Високог савета судства важи до истека времена упућивања.

Решење о постављењу вршилаца функције председника суда донето пре дана конституисања Високог савета судства важи до истека времена постављења.

Рок за доношење подзаконских аката

Члан 112.

Подзаконски акти прописани овим законом доносе се у року од годину дана од дана конституисања Високог савета судства.

Подзаконски акти донети у складу са Законом о судијама („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 58/09 – УС, 104/09, 101/10, 8/12 – УС, 121/12, 124/12 – УС, 101/13, 111/14 – УС, 117/14, 40/15, 63/15 – УС, 106/15, 63/16 – УС, 47/17 и 76/21) примењују се до доношења аката из става 1. овог члана, ако нису у супротности са овим законом.

Престанак важења Закона о судијама и одредаба других закона

Члан 113.

Даном конституисања Високог савета судства престаје да важи Закон о судијама („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 58/09 – УС, 104/09, 101/10, 8/12 – УС, 121/12, 124/12 – УС, 101/13, 111/14 – УС, 117/14, 40/15, 63/15 – УС, 106/15, 63/16 – УС, 47/17 и 76/21).

Даном конституисања Високог савета судства престају да важе члан 10. став 3. и члан 383. став 7. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС, 55/14, 87/18 и 18/20) и члан 16. Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење, 54/19 и 9/20 – аутентично тумачење).

Даном конституисања Високог савета судства поступци започети у складу са одредбама закона из става 2. овог члана се обустављају.

Завршна одредба

Члан 114.

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од дана конституисања Високог савета судства.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о судијама садржан је у члану 145. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06 и 16/22), према коме се услови за избор судија и услови за избор и мандат судија поротника уређују законом, члану 148. став 3. Устава којим је утврђено да се законом уређује које су функције, послови или приватни интереси неспојиви са функцијом судије и судије поротника и чланом 97. тачка 16. Устава, према коме Република Србија уређује и обезбеђује и друге односе од интереса за Републику Србију у складу са Уставом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Актом о промени Устава Републике Србије, који је проглашен, после одржаног референдума, одлуком Народне Скупштине од 9. фебруара 2022. године, усвојени су Амандмани I до XXIX на Устав Републике Србије, којима се мењају одредбе Устава које се односе на организацију и уређење правосудних органа. Амандманима од VI до XI измењени су чланови 144. до 149. Устава који се односе на питања независности судија, услова за избор судија, сталност судијске функције, сталност и непреместивост судије и имунитет судија и неспојивост послова са судијском функцијом.

Уставним законом за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије, који је проглашен истовремено са Актом о промени Устава Републике Србије, у члану 2. став 1. прописано је да ће се, између осталог, Закон о судијама ускладити са Амандманима, у року од годину дана од дана ступања на снагу амандмана.

Из наведених разлога приступило се изради текста Предлога закона о судијама. Поред примарног циља, а то је усклађивање Закона о судијама са Амандманима, приликом израде Предлога закона посебно се водило рачуна о обавезама Републике Србије у процесу придруживања Европској Унији, садржаним у Акционом плану за Поглавље 23 који је Влада Републике Србије усвојила 27. априла 2016. године и који је ревидиран 10. јула 2020. године. Те обавезе се пре свега односе на јачање владавине праве кроз успостављање и јачање независности судства, у складу са европским стандардима.

Ради реализације тог циља успостављена је сарадња са Европском комисијом за демократију путем права, чији је незваничан назив Венецијанска комисија. Ова Комисија је саветодавно тело Савета Европе, чији је Република Србија пуноправни члан. Задатак ове комисије је да пружи правне савете државама које желе да ускладе своје правне и институционалне структуре са европским стандардима и међународним искуством у области демократије, људских права и владавине права. Треба истаћи и став Европске комисије да је Венецијанска комисија релевантни ауторитет по питању проглашења и промовисања стандарда у области владавине права, те да ће се напредак Републике Србије у реформи правосуђа ценити у односу на оцену Венецијанске комисије о том питању.

Венецијанска комисија је на пленарној седници одржаној 21. и 22. октобра 2022. усвојила мишљење о првој верзији Нацрта закона о судијама. Препоруке садржане у том извештају уграђене су у овом тексту Предлога закона о судијама.

Посебно треба истаћи да је израда Нацрта закона протекла у транспарентном и инклузивном процесу. Радна група Министарства правде,

која је радила на изради Нацрта закона била је састављена од судија, чланова Високог савета судства, представника судијских струковних удружења, адвокатуре и академске заједнице, као и представника Републичког секретаријата за законодавство и Министарства правде. У процесу израде закона обављене су најшире консултације. Пре почетка рада радне групе обављене су консултације са Врховним касационим судом и Високим саветом судства. Прва радна верзија Нацрта закона која је упућена на мишљење Венецијанској комисији објављена је и на интернет страници Министарства правде са позивом свим заинтересованим странама да дају своје примедбе. Такође о тој верзији Нацрта закона обављене су и посебне консултације на већем броју округлих столова који су одржани широм Србије, како онима у организацији Министарства правде, тако и онима који су организовани од стране струковних удружења. Посебан округли сто одржан је са организацијама цивилног друштва. Помоћ Министарству правде у организацији целокупног процеса израде Нацрта закона пружио је пројекат Савета Европе.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Предлог закона о судијама подељен је у осам глава.

I. Основне одредбе (чл. 1 до 12)

Основним одредбама Предлога закона уређују се основна начела положаја судија и вршења судијске функције.

Чланом 2. Предлога закона прописује се независност како основно начело у вршењу судијске функције. Судија суди на основу Устава, потврђеног међународног уговора, закона, опште прихваћених правила међународног права и другог општег акта донетог у складу са законом.

Чланом 3. Предлога закона прописује сталност и непреместивост судијске функције. Судијска функција је стална што значи да траје од избора до наступања законом утврђених разлога престанак функције. Непреместивост судије се огледа у томе је прописано да судија врши функцију у суду за који је изабран и не може без своје сагласности бити трајно премештен ни привремено упућен у други суд, осим у случајевима предвиђеним Уставом и овим законом.

Чланом 4. Предлога закона прописано је начело одржања поверења у независност и непристрасност судије. Судија је дужан да непристрасно води поступак по својој савести, у складу са властитом проценом чињеница и тумачењем права, уз обезбеђење правичног суђења и поштовање процесних права странака. Службе, послови и поступци неспојиви са судијском функцијом одређују се законом. Судије су дужне да се у свакој прилици придржавају Етичког кодекса.

У складу са Уставним одредбама, члан 6. Предлога закона уређује имунитет судије, који се огледа у функционалном имунитету и везан је искључиво за вршење судијске функције. Судија не може бити позван на одговорност за мишљење дато у вези са вршењем судијске функције или за гласање при доношењу судске одлуке, изузев ако учини кривично дело кршења закона од стране судије или јавног тужиоца. Судија не може без одобрења Високог савета судства бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу судијске функције.

Члан 7. Предлога закона уређује питање одговорности судије за штету учињену у вршењу судијске функције. Прописано је да за штету коју судија проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија. Ако је Република Србија на основу правноснажне судске одлуке, односно поравнања закљученог пред судом, исплатила штету коју је учинио судија,

може тражити од судије накнаду исплаћеног новчаног износа, ако је штета проузрокована намерно. Овакво решење у складу је са европским стандардима.

Одредбама чл. 8, 9, 10. и 12. Предлога закона прописују се права судија на струковно удруживање, право на учешће у доношењу одлука од значаја за рад судова, право на обуку о трошку Републике Србије и општа права из радног односа.

II. Положај судије (чл. 13. до 48)

Одредбама чл. 13. до 17. Предлога закона разрађује се начело сталности судијске функције. Судијска функција је стална и траје непрекидно од избора до навршења радног века, а раније може престати само у случајевима прописаним Уставом и овим законом. У складу са новим уставним решењима нема више трогодишњег избора на судијску функцију лица која се први пут бирају за судије.

Судијска функција не престаје ако буде смањен број судија у суду у коме судија врши судијску функцију (члан 14).

Измењена су правила о удаљењу судија (чл.15. до 17). Постоји један обавезан разлог за удаљење судије, а то је када је судији одређен притвор. Факултатни разлози за удаљење су ако је покренут поступак за утврђивање разлога за разрешење судије или кривични поступак за кривично дело због кога судија може бити разрешен, као и ако је судија упућен на обавезан лекарски преглед ради провере радне способности за вршење судијске функције. Новина је да одлуку о удаљењу судије доноси Високи савет судства, што је у складу са новим уставним положајем тог органа. Против одлуке о удаљењу, судија може изјавити жалбу Уставном суду, а жалба не задржава извршење одлуке о удаљењу.

Начело непреместивости судија као једно од гаранција судске независности разрађено је одредбама чл. 18. до 21. Предлога закона. Судија има право да судијску функцију врши стално у суду за који је изабран, осим у случају прописаном Уставом и овим законом. Судија може, уз своју писмену сагласност, бити трајно премештен у други суд, ако постоји потреба за хитном попуном упражњеног судијског места. Изузетак од правила да судија може бити само уз своју сагласност трајно премештен у други суд је у случају укидања суда или укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран, али у том случају може бити трајно премештен само у суд који преузима надлежност укинутог суда. Решење о трајном премештају доноси Високи савет судства, а против тог решења судија може изјавити жалбу Уставном суду. Слична правила важе и за привремено упућивање у други суд, с тим што за разлику од трајног премештаја ово упућивање може да траје најдуже годину дана без могућности поновног упућивања. Посебна врста упућивања судије је упућивање, ради обављања стручних послова, у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију и међународну организацију у области правосуђа. Упућивање може трајати најдуже три године, односно најдуже шест година у међународну организацију, без могућности поновног упућивања. У случају упућивања у министарство надлежно за правосуђе судија се обавезно ослобађа вршења судијске функције, што је неопходно имајући у виду могући сукоб интереса.

Одредбе чл. 22. до 30. Предлога закона уређују међусобну независност судија. Судија је у вршењу судијске функције слободан у заступању свог схватања, утврђивању чињеница и примени права. Судија има право да му се врста судијског посла одреди годишњим распоредом послова и да се не мења током године, осим у изузетним случајевима због избора новог судије, дужег одсуства судије, знатно повећаног или смањеног прилива предмета у току

године по појединим правним областима или упражњеног судијског места. Реализација права грађана на природног судију уређена је одредбама чл. 24. до 26. Предлога закона. Судија предмете прима према редоследу независном од личности странака и околности правне ствари, а предмети се додељују судији на основу годишњег распореда послова у суду водећи рачуна о сложености предмета, у складу са Судским пословником, према редоследу унапред утврђеном за сваку календарску годину, искључиво на основу ознаке и броја предмета. Од редоследа пријема предмета може се одступити у случајевима предвиђеним законом (нпр. због изузећа судије), као и у случају оптерећености или оправдане спречености судије, у складу са Судским пословником. На одступање од редоследа пријема предмета или одузимање предмета, судија има право на приговор председнику непосредно вишег суда.

Судија је дужан да обавести председника суда о разлозима због којих првостепени поступак није окончан у року од једне године и да га затим на сваких шест месеци обавештава о даљем току поступка (члан 28).

Одредбама чл. 29. и 30. Предлога закона прописано је право судије на притужбу и на заштиту од непримереног утицаја. Судија може Високом савету судства изјавити притужбу ако му је повређено право за које овим законом није предвиђен посебан поступак заштите, а такође може поднети и захтев за заштиту од непримереног утицаја.

Одредбе које уређују питање сукоба интереса судијске функције са другим функцијама и пословима уређено је одредбама чл. 31. до 33. Предлога закона. У складу са уставним одредбама прописано је да судија не може бити на функцији у другом органу Републике Србије, органу аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, градске општине или јавној служби, члан политичке странке, нити политички деловати на други начин, бавити се јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правну услугу или давати правни савет уз накнаду. Са судијском функцијом неспојиви су и друга функција, посао или приватни интерес који су супротни достојанству, односно нарушавају углед и независност судије. На судије се као јавне функционере примењује Закон о спречавању корупције и судије подлежу обавезама за јавне функционере које су прописане тим законом.

Одредбе о вредновању рада судија садржане су у чл. 34. до 40. Предлога закона. Рад судије и председника суда подлеже редовном вредновању, сваких пет година, осим судије и председника Врховног суда и судије који је навршио 60 година живота. Сврха вредновања рада је процена, одржавање и унапређење квалитета рада, уз поштовање независности судије, у циљу јачања поверења јавности у рад судије и суда. Вредновање обухвата све послове које обавља судија, односно председник суда, при чему се нарочито узимају у обзир услови рада. Рад судије и председника суда вреднује комисија Високог савета судства састављена од по три члана из реда судија, при чему судија суда вишег степена вреднује рад судије и председника суда нижег степена. Против одлуке о вредновању рада судије и председника суда може се изјавити жалба Високом савету судства, а против одлуке Високог савета судства може се покренути управни спор. Одлука о вредновању представља основ за избор и обавезну обуку судије, односно председника суда.

Одредбе о материјалном положају судије (чл. 41. до 48) не садрже измене у односу на важећи Закон о судијама.

III. Избор судије (чл. 48 до 63)

Најважнија измена у вези са избором судија је та што је у складу са Амандманима на Устав избор судија потпуно измештен из Народне скупштине.

Високи савет судства води поступак за избор и бира све судије укључујући и она лица која се први пут бирају на судијску функцију.

У погледу општих и посебних услова за избор судија нису вршене веће измене у односу на важећи закон. Стручност и оспособљеност кандидата за судију који се први пут бира на судијску функцију проверава се на испиту који организује Високи савет судства. У поступку за избор судије забрањена је дискриминација по било ком основу и води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језику националне мањине, који је у службеној употреби у суду.

Јавни конкурс за избор судије објављује Високи савет судства. Високи савет судства прибавља податке и мишљење о стручности, оспособљености и достојности кандидата. Пре доношења одлуке о избору, Високи савет судства обавља разговор са кандидатом, који има за циљ да утврди вештину комуникације, спремност за обављање судијске функције и професионални интегритет кандидата. У поступку за избор судије обезбеђује се јавност рада, која се ближе уређује актом Високог савета судства. Високи савет судства саставља ранг листу кандидата за избор судије на основу оцене стручности, оспособљености и достојности кандидата. На основу ранг листе кандидата Високи савет судства доноси одлуку о избору на судијску функцију, која мора бити образложена.

Посебну новину представља правно средство против одлуке о избору на судијску функцију које имају учесници на конкурс. Против одлуке о избору на судијску функцију кандидат може изјавити жалбу Уставном суду.

Одредбе о заклетви и ступању судије на функцију су непромењене у односу на важећи Закон о судијама.

IV. Престанак судијске функције (чл. 64. до 73)

Судијска функција престаје на захтев судије, кад судија наврши радни век, ако трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције, ако му престане држављанство Републике Србије или ако буде разрешен.

Судији престаје функција кад наврши радни век, по сили закона. Радни век судије навршава се кад судија наврши 65. години живота, изузев судије Врховног суда који може обављати судијску функцију до навршења 67. години живота.

Судији престаје судијска функција ако се на основу мишљења стручне комисије надлежног органа утврди да је због здравственог стања трајно изгубио радну способност за вршење судијске функције.

Судија се разрешава ако је правоснажно осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако је у дисциплинском поступку утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцени Високог савета судства, озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судове. У поступку у коме Високи савет судства утврђује разлоге за разрешење судије због учињеног тешког дисциплинског прекршаја, судија има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна с предметом, пратећом документацијом и током поступка и да сам или преко пуномоћника пружи објашњења и доказе за своје наводе. Судија има право да своје наводе усмено изложи пред Високим саветом судства.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства, после спроведеног поступка у којем утврђује разлог за престанак судијске функције. Против одлуке Високог савета судства о престанку судијске функције, судија може изјавити жалбу Уставном суду, који својом одлуком може одбити

жалбу или усвојити жалбу и поништити одлуку о престанку судијске функције. Одлука Уставног суда је коначна.

V. Председник суда (чл. 74. до 85)

Најважнија новина у Предлогу закона која је последица решења из Амандмана на Устав Републике Србије је да председнике суда бира Високи савет судства, уместо Народне скупштине која је била надлежна према раније важећим одредбама Устава.

За председника суда може бити изабран судија који врши судијску функцију у суду истог степена или је судија суда вишег степена и који има изражену способност за руковођење и организацију послова у суду. Високи савет судства објављује јавни конкурс за избор председника суда. Пре доношења одлуке о избору, Високи савет судства обавља разговор са пријављеним кандидатом. У поступку избора председника суда Високи савет судства узима у обзир оцену добијену у поступку вредновања рада, предложени програм унапређења рада суда од стране кандидата, оцену добијену на разговору и прибавља мишљење о пријављеном кандидату од седнице свих судија суда за који се врши избор председника. Одлука Високог савета судства о избору председника суда мора бити образложена. У поступку за избор председника суда обезбеђује се јавност рада, која се ближе уређује актом Високог савета судства.

Председник суда бира се на пет година без могућности поновног избора за председника истог суда.

Председнику суда престаје функција престанком судијске функције, избором за судију другог суда, на лични захтев, због укидања суда, истеком мандата и разрешењем са функције председника суда. Одлуку о престанку функције председника суда доноси Високи савет судства.

Председник суда разрешава се због тежег кршења обавезе установљене прописом за обављање посла судске управе, нарушавања начела независности судије, поступања супротно пропису о расподели предмета, одступања од прописа којим се уређује годишњи распоред послова, тешког дисциплинског прекршаја у вршењу функције председника суда или нестручног вршења функције председника суда.

Одлуку о разрешењу председника суда доноси Високи савет судства, после спроведеног поступка у коме су утврђени разлози за разрешење. Против одлуке Високог савета судства о разрешењу, председник суда може изјавити жалбу Уставном суду.

Председник суда који не буде поново изабран, који се разреши са те функције или му функција председника суда престане на лични захтев, наставља да обавља судијску функцију коју обавља пре избора.

Председника Врховног суда, међу судијама тог суда, по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног суда, бира Високи савет судства.

Кандидат за председника Врховног суда, уз пријаву на јавни конкурс за избор, доставља и програм унапређења рада судова у Републици Србији, који се објављује на интернет страници Високог савета судства, заједно са подацима из радне биографије кандидата.

Председник Врховног суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран за председника Врховног суда.

Одлуку о престанку функције председника Врховног суда, доноси Високи савет судства.

VI. Посебне одредбе о судији поротнику (чл. 86. до 94)

Најважнија новина у одредбама које уређују о судије поротнике је та што је из процеса њиховог избора искључено Министарство правде. Целокупни поступак за избор судија поротника води искључиво Високи савет судства. Министарство правде више није надлежно за предлагање судија поротника.

При избору судије поротника забрањена је дискриминација по било ком основу. При избору судије поротника води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању језика националне мањине, који је у службеној употреби у суду. При избору судија поротника води се рачуна и о полу, старости, занимању и друштвеном положају кандидата, о знању, стручности и склоности ка појединој врсти судске ствари. За судију поротника може бити бирано пунолетно лице које, у тренутку избора има мање од 70 година живота.

Судија поротник бира се на пет година и може бити поново изабран.

Као што је наведено, судију поротника бира Високи савет судства на основу јавног конкурса. Пре избора Високи савет судства прибавља мишљење суда за који се бира судија поротник.

Судија поротник не може бити адвокат ни пружати правну услугу и стручни савет уз накнаду. Са функцијом судије поротника неспојиви су и друга функција, посао или приватни интерес који су супротни достојанству и независности судије или штетни по углед суда.

Судија поротник се удаљује са функције до окончања поступка ако је против њега покренут поступак за кривично дело због кога може бити разрешен или поступак за утврђивање разлога за његово разрешење. Прописана је неспојивост функције судије поротника са другом функцијом, послом или приватним интересом, као и престанак функције судије поротника ако буде укинута суд у коме обавља функцију, разрешењем и истеком мандата. Поступак у коме се утврђују разлози за престанак функције судије поротника покреће, води и одлуку доноси Високи савет судства на основу предлога председника суда, председника непосредно вишег суда и председника Врховног суда.

VII. Дисциплинска одговорност судија (чл. 95. до 106)

Сврха дисциплинске одговорности је да се судија упозори или санкционише, без угрожавања судске независности, због непримереног понашања или пропуста у раду који угрожава ауторитет и непристрасност суда, а у циљу одржавања поверења јавности у судство.

Дисциплински прекршај је несавесно вршење судијске функције или понашање судије недостојно судијске функције, који је прописан овим законом.

У члану 98. Предлога закона утврђена је листа дисциплинских прекршаја. То су: повреда начела непристрасности; пропуштање судије да тражи изузеће у предметима у којима постоји очигледан разлог за изузеће, односно искључење предвиђен законом; неоправдано одуговлачење поступка или неоправдано незаказивање рочишта или претреса или неоправдано кашњење у изради одлука; узимање предмета у рад редом који неоправдано одступа од реда којим су примљени; учестало кашњење на заказано рочиште или претрес; неоправдано необавештавање председника суда о предмету у којем поступак дужи траје; очигледно непримерено поступање према учеснику у судском поступку и запосленом у суду; неоправдано и учестало непоштовање радног времена; прихватање поклона супротно пропису који уређује сукоб интереса; упуштање судије у непримерени однос са странком или његовим правним заступником у поступку који води; давање коментара о судској одлуци, поступку или предмету у средству јавног информисања на начин супротан закону и Судском пословнику; обављање друге функције, посла или приватног интереса који су неспојиви са судијском функцијом; неоправдано непохађање обавезног програма обуке; достављање непотпуних или нетачних података од

значаја за рад и одлучивање Високог савета судства; непоступање по одлуци Високог савета судства о упућивању на обавезан здравствени преглед; неовлашћено саопштавање медију информације о текућем судском поступку; неоправдано непоступање председника суда по мери донетој у поступку надзора; неоправдано непоступање по годишњем распореду судијских послова у суду или неоправдана повреда принципа случајног судије супротно закону; непримерено вршење утицаја на судију у вршењу судијске функције; кршење одредбе Етичког кодекса у већој мери које је утврђено од стране Етичког одбора; недостављање или неблаговремено достављање приговора против одлуке о годишњем распореду послова у суду или одлуке о измени одлуке о годишњем распореду послова у суду или приговора на годишњи распоред у суду и измену годишњег распореда у суду.

Истовремено, направљена је подела прекршаја на теже и лакше дисциплинске прекршаје.

Члан 99. Предлога закона прописује дисциплинске мере, које се изричу сразмерно тежини учињеног дисциплинског прекршаја. Дисциплинске мере су: опомена, умањење плате до 50% до једне године и забрана избора у суд вишег степена у трајању до три године. Утврђена одговорност судије за тежак дисциплински прекршај може водити његовом разрешењу, ако Високи савет судства у посебном поступку оцени да је учињени прекршај такве природе да озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судове (члан 99).

Дисциплински органи прописани у члану 100. Предлога закона су: дисциплински тужилац и његови заменици и дисциплинска комисија. Чланове дисциплинских органа именује Високи савет судства из реда судија.

Одредбама чл. 101. до 103. Предлога закона уређен је дисциплински поступак. Свако лице може поднети дисциплинску пријаву против судије, односно председника суда, дисциплинском тужиоцу. Дисциплински поступак се води на основу предлога дисциплинског тужиоца дисциплинској комисији који се подноси на основу дисциплинске пријаве или по службеној дужности. О предлогу дисциплинског тужиоца одлучује дисциплинска комисија у дисциплинском поступку. Дисциплински поступак је хитан, води се уз сва јемства правичног суђења, без присуства јавности, осим ако судија у односу на кога се поступак води захтева да поступак буде јаван. Вођење дисциплинског поступка застарева истеком три године од дана када је дисциплински прекршај учињен.

После спроведеног дисциплинског поступка дисциплинска комисија доноси образложену одлуку којом може да одбије предлог дисциплинског тужиоца или да усвоји предлог и изрекне дисциплинску санкцију. Против одлуке дисциплинске комисије, дисциплински тужилац и судија против кога се води дисциплински поступак, могу изјавити жалбу Високом савету судства (члан 104).

Одлучујући по жалби, Високи савет судства може да потврди првостепену одлуку дисциплинске комисије или да је преиначи. Одлука Високог савета судства је коначна и против ње се може покренути управни спор, чиме је обезбеђена судска заштита. Правноснажна одлука којом је изречена дисциплинска санкција уписује се у лични лист судије, а брише се по протеклу три године од дана правоснажности одлуке (члан 105).

Високи савет судства води евиденцију о дисциплинском поступку против судија и председника судова (члан 106).

VIII. Прелазне и завршне одредбе (чл. 107. до 114)

Прелазним и завршним одредбама Предлога закона уређују се настављање вршења судијске функције и функције председника судова који су изабрани у

складу са важећим Законом о судијама, окончање започетих поступака, рок за доношење подзаконских аката, престанак важења важећег Закона о судијама и ступање закона на снагу. Предвиђено је да овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” а примењује се од дана конституисања Високог савета судства.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА СТУПАЊЕ НА СНАГУ ЗАКОНА ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Потребно је да овај закон ступи на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, ради испуњења обавеза и поступања у роковима који су прописани Уставним законом за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство правде

2. Назив прописа

Предлог закона о судијама

Draft law on judges

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум),:

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну садржину прописа,

Наслов VII. – ПРАВОСУЂЕ, СЛОБОДЕ И БЕЗБЕДНОСТ, у оквиру којег је члан 80 - Јачање институција и владавине права

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,

Одредбама Споразума није дат посебан рок за усклађивање, већ се усклађивање врши у складу са општим роком у складу са чланом 72. Споразума.

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,

У потпуности испуњава.

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније, у оквиру Поглавља 23: „Правосуђе и основна права” - 3.23.3. – Основна права предвиђен је читан низ планираних кадровских и техничких мера које је неопходно предузети ради даљег институционалног јачања јавног тужилаштва, односно Државног већа тужилаца.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

- в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,
- г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,
- д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

- /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност треба образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе Директиве).

- Не постоје прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

- /

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

- Да, на енглески језик

8. Сарадња са Европском Унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

У поступку припреме Нацрта закона о судијама остварена је сарадња са Европском комисијом за демократију путем права (Венецијанском комисијом). Нацрт закона о судијама је послат на мишљење Венецијанској комисији 12. септембра 2022. године и 15. новембра 2022. године. У припреми мишљења су учествовали експерти Венецијанске комисије: Мартин Куијер, заменик члана из Холандије, Карло Хеики Туори, почасни председник Венецијанске комисије из Финске, Регина Кинер, члан Венецијанске комисије из Швајцарске и Жан-Клод Шолзем, заменик члана Венецијанске комисије из Белгије. Одржавно је више консултативних састанака са експертима Венецијанске комисије и са представницима Секретаријата Венецијанске комисије.